

Den kulturelle skolesekken
Fragner kirke 1694

Tekst Arild Skinnemoen
Foto Alf Kristian Hol

Den staselige og mektige middelalderkirken i Frogner

Allerede på 1100-tallet var det kirke på gården Frogner. På den tid var Sigurd Jorsalfare konge i Norge.

Frogner prestegård er fredet

Kirken var av stein og det var ikke vanlig på den tida. Som regel var det ganske små trekirker. Kirken ble viet til Maria og Johannes døperen. Navnet var "Sancte Marie et Sancti Johannis baptiste dedicatio a Hlidum".

Kirken hadde langskip og tverrskip, rundbuer og tårn, og den hadde tre store klokker.

Tenk deg bøndene og husmennene – fra sine små mørke stuer – komme til de store høytider, med klokkeklang, prosesjoner, korgutter og diakoner med korsbærer og prester, skinnende lys og messesang. Det måtte være en mektig opplevelse.

Men kirken ble rammet av lynet, og brant ned den 9. juni 1651

Den gjenreiste Frogner kirke

Kirkebrannen var en katastrofe for Lier. Men det var enighet om en ting: kirken skulle gjenreises. Og det ble den, like stor og vakker.

Den nye kirken ble innviet 1. november 1694. I 1994 feiret Frogner menighet 300 års jubileum.

Frogner kirke er en arkitektonisk vakker bygning og er klassifisert som ”spesielt verneverdig”

La oss se litt nærmere på kirken.

Kirken er en korskirke med et langskip og to korte tverrarmer. Den har et kvadratisk kor i full bredde inn mot langskipet. Den totale lengden er 28 m. og største bredde 19 m. I tillegg kommer våpenhuset/dåpsventerommet som er på 38 kvm. Kirken er av stein. I 300 års-perioden 1550 til 1850 ble det bygd 31 kirker i Buskerud, men bare Kongsberg og Frogner kirke i stein, resten trekirker

Frogner kirke sett ovenfra

Frogner kirke sett nedenfra. Bildene viser korskirkeformen

Hvordan dekket de byggekostnadene?

På kirkegården på Frogner sto en tiendebod. Vanligvis ble den kalt en kastebu. Tienden var en form for skatt som ble delt mellom prest, biskop, kirken og de fattige. Tienden ble betalt i form av korn, smør og flekk. Tienden ble tillyst på en bestemt dag, og presten, kirkevergen og fogden passet på at det gikk riktig for seg. Varene ble gjort om i penger, og fordelt.

Dessuten har sikkert velstående bønder, håndverkere og handelsmenn gitt gaver og bidrag. Sikkert kom det også et tilskudd fra kirkestyret i København.

Ser du på Frogner kirke nedenfra, ser du at taket har en vakker bue. Sperrer og stendere hviler på loftsbejelkene, som krager ut over murkronene og er skrått avsluttet med et dekkbord.

Derved framkom den fine buen. Alt tyder på byggmesterens dyktighet og ærefrykt for oppgaven.

Kirkemurene og kongemonogrammet

Murene i den gamle middelalderkirken var nesten 7 m. høye. Dette tilsvarer den høyden kirkemurene har i dag. Tykkelsen på murene er 1 ½ m.

På murens østgavl er det kongemonogram. Monogrammet tilhører enevoldskongen i Danmark Norge, Christian V. Historien forteller at han var en vennlig, godmodig og velgjørende mann, tapper og dyktig i idretter. men han hadde en snever synskrets og få åndelige interesser.

Kirkeskipets portaler

I vanlige bygninger har vi inngangsdører.

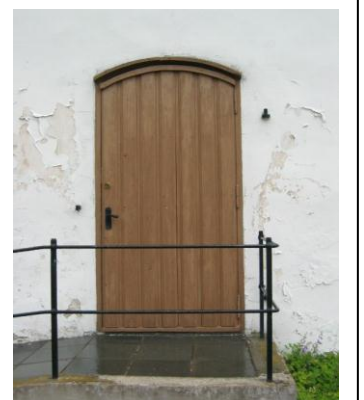
I kirken har vi portaler. Kirken har tre portaler, det samme antall som den gamle kirken hadde og trolig samme plassering. La oss et øyeblikk tenke oss alle de menneskene, som i sorg og glede, på høytider og søndager har gått ut og inn av disse portaler. De har hørt om mesteren som vasket disiplenes føtter og om Maria ved den tomme grav. De har sunget sine salmer og fått sine kulturelle opplevelser. og de sanset det store og vakre kirkerommet med sine lys, sanger og liturgier. En underlig og betagende opplevelse.

Dør til prestesakristiet

Hoveddøra

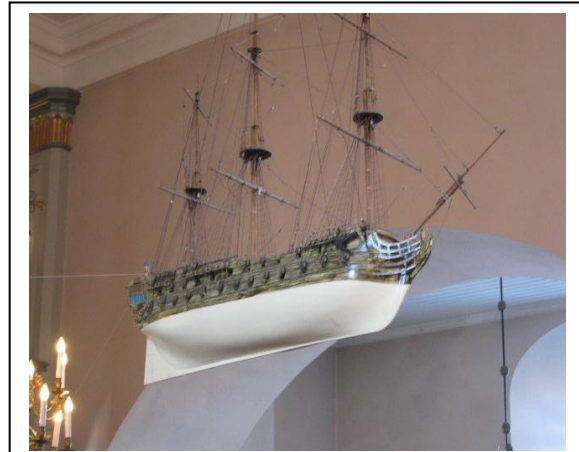

Sidedøra

Nå er det vår tur til å gå ut og inn gjennom portalene. Vi føyer oss inn i raden av mennesker, med våre håp, våre lengsler, gleder og sorger. Vi er på reise, og inne i kirken henger en modell av et seilskip, skjenket av Frogner kirkeforening.

Det henger 4 tavler med oversikt over sokneprestene i Lier prestegjeld.

Kirkeskipet

Kirketårnet med takrytter

Tårnet med takrytteren er ikke noe enkelt byggverk. Det skal sammenføres med taket, og hvile på et trykkfordelingssystem av bjelker og avstives med skråstøtter. Det hele skal være tett og nøyaktig, og det skal stå støtt og godt i århundrer.

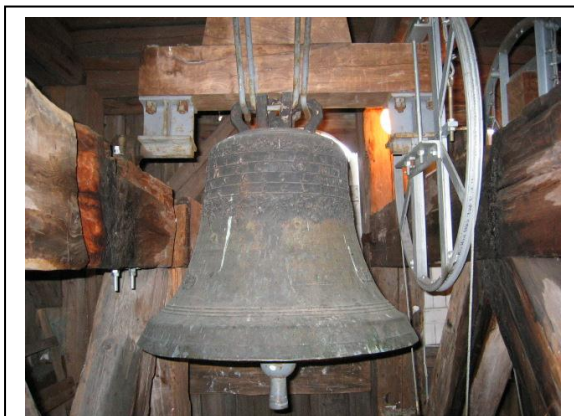
Byggmesteren het Wolf Hofmann, som sikkert tilhørte et laug fra Tyskland.

I 1876 ble tårnet malt

Kirkeklokkene

I den gamle kirken var det tre klokker. I over 800 år har det lydt klokkeklang fra Frogner kirke ut over Lierbygda.

I tårnet henger nå to store klokker. Den ene av dem er fra kirkens innvielse i 1694. Den har en innskrift i fire rader på Latin. På norsk lyder det: "med fromhet og rettferdighet. Gud alene æren. Året 1694 ble denne klokke støpt av Diderich Kesler til denne kirkes pryd."

Klokken er stor. Den har en høyde på 64,5 cm. og en diameter på 72.5 cm. Den andre klokken fikk en sprekk, og ny klokke ble støpt i Amsterdam i 1736. Den er vakkert dekorert med engler og engelhoder og har en innskrift på latin. På norsk lyder den: ”Cripprianus Cransians støpte meg i året 1736”. Den største klokken er stemt i tonen F dur og den andre i C-dur. Kan du tenke deg noe mer riktig enn klokkeklangen ut over en fredfylt og vakker bygd søndag formiddag?

Kongen trengte penger og solgte Frogner kirke

Kong Fredrik V trengte penger og solgte Frogner kirke. Kjøper var Christian Wibe og Ingeborg Rasmusdatter Strømsøe. Dette skjedde i 1723, men det var ikke enestående for Frogner kirke. Svært mange kirker ble solgt i denne tida.

Men hva kunne motivet være for å kjøpe en kirke? Trolig var det noe så enkelt som en pengeplassering. Kirken hadde part i flere gårder med tilhørende inntekter og investorene forventet nok en viss rente.

Men kirken fortsatte å fungere, og 29 år etter, i 1752 kjøpte menigheten kirken tilbake.

Kirken er altså menighetens eiendom, men kommunen har ansvaret for vedlikeholdet.

SAKRISTIET.

Sakristiet er prestens rom og hvor messeklærne, altersølv og messebøkene blir oppbevart.

Under gulvet er det et gravkammer, hvor sokneprest Hans Angell, som var selve drivkraften bak gjenoppbyggingen, er gravlagt

VÅPENHUSET/DÅPSVENTEROMMET.

Den gamle kirken hadde et murt våpenhus. Som navnet forteller, er dette et sted hvor man la fra seg våpene før de gikk inn i kirken. Men trenger vi et våpenhus i fredelige Lier? Ja, men ikke for å oppbevare våpen. Rommet brukes hovedsakelig som dåpsventerom før barna skal inn i kirken. Hvert år døpes det nærmere 100 barn i Frogner kirke.

Våpenhuset gir bedre tilgjengelighet, og det blir også et lite allrom for menigheten. Det kan brukes til kirkekaffe, små konserter, utstillinger m m.

I våpenhuset er en liten statue av helgenen, St. Hallvard, skåret av kunstneren Kjell Sundkøien etter en original statue som står i Botne kirke. I våpenhuset er også en gammel gravstøtte over en ung kvinne fra 1300 tallet. Støtten stod tidligere på gravhaugen på Huseby

Husebysteinen

Dåpskristirommet i det nye våpenhuset

Det nye våpenhuset ble ferdig til kirkejubileet i 1994

ALCERTAVLEN.

I 1866 opplevde Drammen by sin verste katastrofe. Bydelen Bragernes brant ned, og byens kirke ble heller ikke spart. Alcertavlen ble reddet ut av den brennende kirken. Drammenserne bygde ganske snart opp ny kirke og ba selveste Adolph Tidemann om å male en ny alcertavle.

I Frogner kirke hadde man tidligere erstattet den gamle ærverdige alcertavlen med et enkelt kors. Prost Fredrik Rode i Frogner kjøpte alcertavlen fra Drammen og plasserte den i Frogner kirke. Tavlen er malt av professor i malerkunst, Martinius Rørby, og den er meget vakker.

Den gamle utskårne altertavlen i Frogner ble overført til Folkemuseet i Oslo. Tre av de utskårne figurene er ført tilbake til Frogner kirke. De er plassert i en egen monter inne i kirken.

St.Hallvard

FROGNER MENIGHET er en av de få menigheter som har en helgen innen sitt område. Hallvard Vebjørnsen ble født på gården Huseby i Frogner sogn i 1020 og levde som en kristen. Han beskyttet en kvinne som var forfulgt av ugjerningsmenn. Han tok henne opp i båten for å ro henne over Drammensfjorden, men han ble rammet av tre piler og drept. Hans lik ble senket i fjorden med en møllestein om halsen. Men liket fløt opp – med møllesteinen – og han ble begravet. Det skjedde mirakeler ved hans grav, og han ble kanonisert og erklært helgen. I Oslo ble det reist en stor kirke, St;Hallvard kirken, og mange kirker er viet til hans minne. I Frogner kirke er det en statue av helgenen.

DØPEFONTEN OG DÅPSFATET.

Døpefonten er et av kirkens kosteligste klenodier. Det ble utskåret i 1694 og har fulgt kirken siden. Stilarten er barokk.

Dåpsfatet er enda eldre. Det er selve bindeleddet mellom den gamle middelalderkirken og vår kirke. Sannsynligvis ble det reddet ut av den brennende kirken. Fatet er av drevet messing og dekorert med liljer.

LYSEKRONENE

Den nye kirken fikk mange gaver ved innvielsen. En av giverne var Christen Stillesen, som skjenket kirken en lysekrone av messing. Det er utført tre kopier av denne lysekrone, og de er gitt som gaver av Otto Fredrik Rode og hustru Valborg til minne om stud jur. Fredrik Rode, de øvrige to av Lier Sparebank og Lier kommune.

ORGELET.

I den kristne kirke har sangen og musikken hatt en bred plass. Den gregorianske sang ble meget høyt utviklet, og fremdeles lyder den i den kristne kirke. Den har en forunderlig evne til å stemme sinnet til bønn og andakt.

Det var på 1800 tallet at orgelet kom i bruk. I Frogner kirke er det et orgel på 16 stemmer bygd av orgelbygger J H Jørgensen
PREKESTOLEN.

Opprinnelig var det en prekestol bygd av Lauritz Snedicker, Den ble byttet ut og det er nå en enkel prekestol med seks fag, rammeverk, profilert listverk og innkledd fot.

Kantor Per Egil Hovland

KIRKENS TEKSTILER,

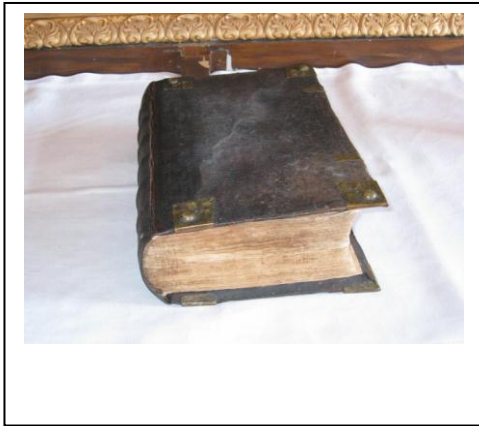
Den første alterduk ble reddet ut av kirken. Den var fra 1631.

Siden har kirken fått alterduker i gave, og det alterkledet som nå pryder alteret er fra 1985.

Kirken har antependier i de fire liturgiske fargene, hvitt, lilla, rødt og grønt. Et antependium er et vevd teppe som pryder alterets forside. Et klenodium av de sjeldne er en messehaker i rød fløyel med bredt gullbånd med årstallet 1770 innvevd med gullbånd.

ALTERBIBLER.

Kirken har en alterbibel fra 1632, Sansynligvis ble den reddet ut av kirken som brant. På alteret ligger en Bibel fra 1722, den "Svaningske Bibel" utgitt av den danske biskop i Roskilde H.Svane i 1647.

KIRKENS KOR.

Koret er fremst i kirken. Som navnet sier, var det her kirkekoret hadde sin plass. Koret er rommelig og har god dybde. Det har godt lys.

KIRKEGÅRDEN

Kirkegården har to portaler. Den har en meget vakker beliggenhet, og med sine grønne plener, edelløvtrær og mektige asketrær gir den en beroligende ramme om gravene. Det er godt å være der. På kirkegården er en rekke gamle gravminneer. Den eldste er fra 1618 og er en gravstøtte over Henrik Ruses fem små barn. Kirkegården har plass til 2021 kistegraver og 588 urnegraver. I 2004 ble det innviet et nytt felt med 144 kistegraver og 166 urnegraver.

Kirkegårdene i vårt land skal være er inngjerdet og vigslet.

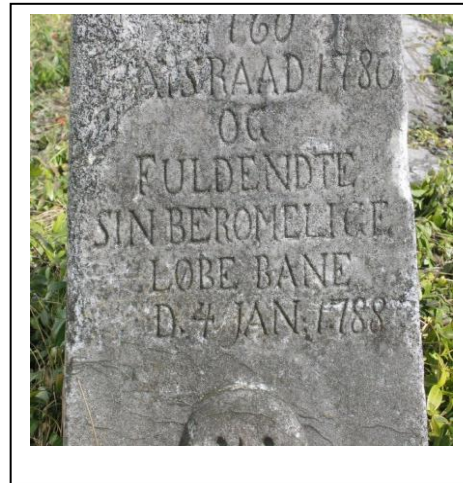
Kirkegården nedenfor kapellet

Øverst i bakken er kirkegården i 2003 blitt utvidet

Enkelte gamle gravminner blir for ettertiden bevart som spesielt verneverdige

De som ikke ønsker et eget gravsted kan få en anonym grav

I mange av Norges kommuner er det reist minnebautaer etter de som ofret sitt liv for Norges frihet under 2. verdenskrig. Lier har sin bauta stående nedenfor Frogner kirke der vi kan lese navnene på de som ble drept.

